

Luuk van Middelaar

Kloof in Frankrijk noopt Macron tot actie in EU

En feest wilde het niet worden zondagavond op het veld voor de Eiffeltoren, waar Emmanuel Macron met een paar duizend aanhangers zijn herverkiezing vierde. Blijdschap en opluchting, zeker, maar ook onzekerheid en schrik over de score van Le Pen. Enkele ministers waagden een danspas, anderen keken er gegeneerd naar. De toespraak van de winnaar was sober, rommelig. Net als in 2017 klonken de *Marseillaise* en de Europese *Ode aan de vreugde*, maar van de toenmalige sfeer van hoop en vernieuwing is weinig over.

Frankrijk is een verdeeld land en de uitslag legt dat bloot. De zittende president won dankzij drie troeven. Een: een liberaal-centristisch programma dat, blijkens de score in de eerste ronde, een kwart tot een derde van het electoraat aanspreekt. Twee: zijn ervaring en competentie als leider in crisistijd (de Covid-19-pandemie, de Oekraïne-oorlog). En drie: het bieden van een barricade tegen extreem-rechts in de slotronde. Voldoende voor 58 procent van de geldige stemmen.

Macron zal in de EU vast harder positie kiezen, als leider die opkomt voor de Franse 'gewone man'

Uitdagster Marine Le Pen beschikte slechts over twee troeven: een nationalistisch programma met de focus op koopkracht, dat eveneens een kwart tot een derde van het electoraat bevalt, plus het feit dat zij *niet-Macron* is, anti-systeem. Ook zij bond kiezers van andere politieke voorkeuren. Tekenend: op de Antillen stemde een meerderheid voor Le Pen. Het Rassemblement National put dus niet enkel uit etno-nationalisten of wat in de VS 'white trash' heet, maar trekt onderklassekiezers van alle kleuren.

Versimpeld geeft dit dé sociologisch-geografische breuklijn in Frankrijk: grootstedelijke burgerij en gepensioneerden versus kiezers uit kleine steden en het platteland plus jongeren. Geograaf Christophe Guilluy zag deze kloof metro-pool/periferie zondag „puntgaaf” in de uitslag terug. Daarbij kun je een groot deel van de niet-, blanco- of ongeldig-stemmers (opgeteld 16,7 miljoen, bijna evenveel als de Macron-stemmers) tot de perifere onderklasse rekenen.

Allicht was het deze kloof die de politieke leiding zondagavond van feesten weerhield. In een land waar de volkse onvrede bij gebrek aan po-

litieke vertegenwoordiging andere uitwegen pleegt te vinden, zou het dansen op de vulkaan zijn. Hopelijk vergeten de president en zijn komende regering dit niet.

De vraag voor ons: hoe gaat de Franse president deze zware binnenlandse opdracht vertalen in de Europese en internationale politiek?

De verkiezingszege zelf geeft Macron een versterkte positie: tot aan 2027 kan niemand in de EU om hem heen. Dus zal hij de agenda voor een sterkere Unie verder uitrollen, waaraan hij stelselmatig werkt sinds hij als jonge kandidaat in 2016 het toneel betrad. Voor 9 mei aanstaande staat alvast een grote rede in het Europees Parlement in Straatsburg gepland.

Tegelijk zal Macron in EU-verband vanaf nu scherpere accenten willen zetten. Allereerst op klimaat en energie, een onderwerp waarop hij in het zicht van de stembusgang beloftes deed aan Franse kiezers van links en groen, en waarvoor de EU het speelveld is. Ook moet hij resultaat tonen op Europese thema's die raken aan werkgelegenheid en koopkracht. Over de fiks gestegen elektriciteitsprijs, die op de EU-markt om technische redenen is gekoppeld aan de gasprijs, werd op de recentste Europese top flink gestreden - vooral tussen Spanje en Portugal enerzijds en Duitsland en Nederland anderzijds. Macron, toen terughoudend, zal volgende keer vast harder positie kiezen, als leider die opkomt voor de Franse 'gewone man'.

Meer financiële solidariteit binnen de Unie is sowieso een hoofdpunt van Macrons Europese agenda. In 2020 behaalde hij een succes met de instelling van het coronaherstelfonds in de EU. Duitsland gaf het decennia-oude verzet tegen gezamenlijke schuld op, gezien het leed van de pandemie. Voor Merkel (CDU) gold het als eenmalig gebaar, maar de Franse president zal komende jaren op dit precedent willen voortbouwen en de steun zoeken van Scholz (SPD).

Minder geopolitieke naïviteit is het andere belangrijke onderwerp. Hiermee vertolkt Macron de oude Franse wens van een Europa dat zijn belangen krachtiger verdedigt, soeverein handelt. Poetins inval in Oekraïne onderstreept de noodzaak.

Soms hoor je dat de Europese Unie afgelopen jaren bijgevolg 'Franser' is geworden. Nee: het is de wereld die beweegt in een richting waarover de Fransen nooit hebben opgehouden na te denken. Een wereld van macht en tegenmacht, ook in de sfeer van markt, munt, ideeën en cultuur.

Voor Europa's geopolitieke emancipatie zal Macron - met welke parlementaire meerderheid vanaf juni ook - een drijvende kracht blijven. Het aardige, ook voor ons: dit is hét thema dat Franse kiezers verbindt.